

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Iz vsebine:
Baklada in ognjemet na predvečer 1. maja (3. stran)
Prvomajski proglas CK KPIK (3. stran)
1. maj v Ameriki 1886 (2. stran)

Leto 3. številka 580 - Cena 10 lir - 8 jugolir - 5 din

Poština plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale

TRST četrtek, 1. maja 1947

UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - 1,
Tel. št.: Ur. 93806, 93808 Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

ZIVEL PRVI MAJ

praznik delovnih množic v borbi za mir, enakopravnost vseh narodov, neodvisnost, demokracijo in kruh

Na predvečer 1. maja so deset in deset tisoči Tržačanov pozdravili svoj praznik z veličastno baklado in ognjemeti kljub vsem ogabnim provokacijam

Danes pa bomo vsi z mogočno manifestacijo najodločneje preperečili nove zločine fašistov v službi imperializma!

mena raznih nacionalnih strank, samo da so lahko zakrivale svojo pravo protiljudsko vsebino imperialističnih hlapcev — narodnih izdajalcev, v roke delavstva povezanega z vsemi narcini: svoj prebivalstva.

Radi tega so mnogi narodi v teku narodno osvobodilne borbe dodali na svoje nacionalne zastave rdečo zvezdo kot simbol bratstva narodov v borbi proti imperializmu in povezanosti z najnaprednejšo vodilno silo v tej borbi — delavstvom in njegovo rdečo zastavo. Ravno radi tega so tudi proslave Prvega maja zavzemale vedno večjo širino. Proslava Prvega maja, katero je v začetku proslavljalo samo delavstvo, je postala proslava vsega ljudstva v borbi za svojo resnično svobodo in neodvisnost. Na proslavi Prvega maja so se poleg rdeče zastave začele pojavljati tudi nacionalne zastave z rdečo zvezdo in celo brez rdeče zvezde in tako se je manifestirala enotnost in združitev vseh narodnih sil pod vodstvom delavstva in borbi proti imperializmu. Spomnimo se samo proslav Prvega maja v teku druge svetovne protifašistične vojne, proslav prvega maja v Sovjetski zvezi in tudi v drugih državah, kjer se je narodno-osvobodilna borba razvijala. Vse te proslave so imele značaj mobilizacije najširših narodnih sil in domovinski vojni proti fašizmu in imperializmu.

Ta borba se danes nadaljuje tam, kjer se narodi še niso uspe-

li osvoboditi izpod krempljev imperializma: v Grčiji, Indoneziji, Indokini, itd. Povsod tam ima proslava Prvega maja značaj mobilizacije vseh narodnih sil v borbi proti imperializmu in poleg rdeče zastave se v spovedih nosijo tudi nacionalne zastave in znaki povezanosti in enotnosti vsega naroda v osvobodilni borbi. V državah pa, kjer si je narod že prbril svojo svobodo in neodvisnost, imajo proslave Prvega maja značaj mobilizacije vsega naroda v izgradnji svoje svobodne neodvisne države, svoje lepše in srečnejše bodočnosti.

V interesu neodvisnosti in svobode, v interesu miru in pomiritve duhov, je potrebno združiti vse demokratične sile brez razlike na ideološka ali druga politična nasprotja, in na konkretnih vprašanjih našega bodočega življenja ustvariti najtesnejše sodelovanje na osnovi bratstva in spoštovanja nacionalnih pravic vseh narodnih skupin, med vsemi resnično demokratičnimi strankami in skupinami.

Vsa eventualna nasprotja, ki obstoje med dvema sosednjima državama, Jugoslavijo in Italijo, naj se rešijo z direktnim sporazumom brez vmešavanja zunanjih sil.

V tem duhu se proslavlja tudi letošnji Prvi maj.

Za mir, kruh in svobodo, za neodvisnost, za ustvaritev takšnih pogojev, da bo prebivalstvo tržaškega ozemlja samo odločilo o ureditvi svojega bodočega življenja. Za to bodo v prvomajskem sprevedu poleg rdeče zastave na čelu spreveda vihrale tudi zastave narodno - osvobodilne borbe, nacionalne zastave vseh treh narodnosti, ki živijo na tržaškem ozemlju, da tako odločno manifestiramo našo voljo po enotnosti in bratstvu italijansko-slovenskih množic, v protimperialistični fronti za pravice našega ljudstva. Letošnja proslava Prvega maja mora biti mobilizacija vseh narodnih sil tržaškega ozem-

lja v borbi proti imperializmu in njihovim domačim hlapcem.

Ravno radi tega, ker ima letošnja proslava Prvega maja takšen političen značaj široke demokratične, protimperialistične fronte, je vsa reakcija zagnala histeričen krik, češ da takšna proslava Prvega maja pomeni ustvarjanje vedno večjih političnih in nacionalnih nasprotij, da pomeni razbijanje enotnosti med političnimi strankami, da pomeni ustvarjanje vedno večjega nacionalnega sovraštva, ker se boro v sprevedu nosile nacionalne zastave (tj., in da to ne vodi k pomirjenju duhov, ampak nasprotno. Zato vsa reakcija enodušno predlaga, da se proslavi prvega maja ne da nikakršni politični značaj, ampak da naj bo samo nekakšen praznik dela in sporta in da naj se v sprevedu in pri vseh ostalih pridelitvah nosijo al pa izobešajo samo rdečo zastavo.

Naenkrat je vsa najbolj črna reakcija postala zagovornik rdeče zastave.

Ni težko spregledati pri vsej tej histerični kampanji, pravega namena reakcije. Ti zvesti hlapci imperializma se bojijo široke demokratične, protimperialistične fronte, da jih ne bi zmaga te široke demokratične fronte izolirala od množic in jih uničila. Troljbo o nekem ponirjenju duhov, istočasno pa, zvesti direktnim svojim imperialističnim gospodarjem, na vsakem koraku razvijajo nacionalno in sovinstinsko mržnjo, napadajo slovenske kulturne prireditve, predstavnik slovenskega kulturnega življenja, kulturne prireditve, katere prireja delavstvo in antifašistične množice Trsta, itd. Zadržujejo pomirjenje duhov s fašisti, na drugi strani pa pošiljajo teroristične tolpe, da zločinsko napadajo mirno demokratično prebivalstvo. Z zahtevu, naj se v sprevedu nosi samo rdeča zastava, di hoteli razbiti enotnost demokratičnih množic in izolirati delavstvo od ostalega prebivalstva. Z zahtevu, da naj se proslavi Prvega maja ne da politični značaj, bi hoteli pretvoriti prvomajsko proslavo v navadno fašistično manifestacijo po vzoru Hitlerja, ko je proglasil Prvi maj za praznik fašistične Nemčije.

Letošnja proslava prvega maja v Trstu se vrši v posebnih, povsem novih razmerah in ima radi tega svoj poseben značaj. Najhujšo se neposredno pred dejstvom, da se bodo v najkrajšem času realizirali sklepi mirovne konferenice v Italiji in v zvezi s tem formiralo STO. To dejstvo daje letošnji proslavi Prvega maja tudi njeno politično vsebino. Med tem ko smo pred dvema letoma proslavljali Prvi maj v znaku oborožene zmage nad fašizmom in osvoboditve Trsta, se letošnja proslava vrši v duhu mobilizacije najširših ljudskih množic na konkretnih vprašanjih, ki jih nova situacija postavlja pred nas.

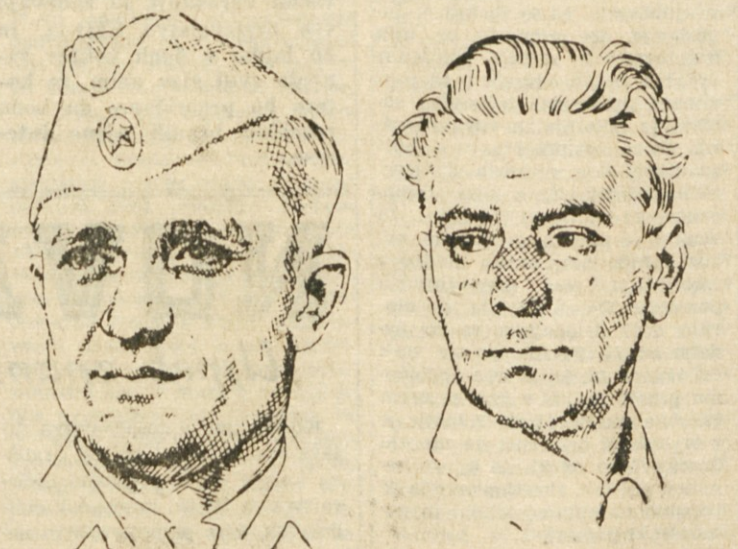
no državo. Od tega časa dalje je rdeča zastava v Sovjetski zvezi državna in vsenarodna zastava in je proslava Prvega maja dejansko postala proslava vseh narodov Sovjetske zveze za mobilizacijo vseh narodnih sil na izgradnji nove, socialistične države.

V dobi imperializma

V novejši dobi, v dobi najhujših razvitega imperializma so proslave Prvega maja zadobile še širši značaj. Narodi, ki ječijo v kolonialnem suženstvu imperializma, ali pa ki so posredno območje imperialističnega izkoriščanja s pomočjo domačih vladajočih klik, ki so se v obrambi svojih protiljudskih izkoriščevalnih pozicij, postavile v službo imperializma, so v takšni situaciji socialnega zatiranja začeli borbo za osvoboditev in zato je ta borba morala nujno dobiti vedno širši značaj narodno-osvobodilne borbe z globoko socialno vsebino, v katero stopajo vedno širše množice naroda, razen majhnega stevila imperialističnih hlapcev, ki so v obrambi svojih izkoriščevalskih pozicij napram lastni narodni postali narodni izdajalci. V to široko narodno osvobodilno in protimperialistično fronto, vstopajo torej ne samo delavske množice, ampak tudi vsi srednji sloji in celo en del imovitejšega meščanstva, ki se ravno tako čuti ogrožen po imperializmu. Ta oba izrazita narodno-osvobodilne borbe proti imperializmu in njevi fašistični vladavini, je prišla v polni meri do izraza v drugi svetovni vojni. Druga svetovna vojna, čeravno so se na zavestniški strani v borbi proti fašizmu nahajale tudi čisto imperialistične sile in tendence, je imela po svoji vsebini kljub temu narodno osvobodilni značaj, katerega je dala ravno udeležba Sovjetske zveze v tej vojni, ki je stala na čelu vseh proti imperialističnih sil in tendenc, ki je po svoji politični vlogi najnaprednejši del naroda. Resnične narodne osvobodilne borbe si ni mogoče zamisliti v borbi proti imperialističnemu izkoriščanju in zasluževanju, če se istočasno ne

vođa borba proti domačim izdajalcem, hlapcem imperializma. Vodstvo borbe za resnično nacionalno osvoboditev, ki mora zaračunati tega imeti nujno globoko socialno vsebino, dejansko prevzema delavstvo, ki je edino sposobno, da narod povelje v resnično svobodo in neodvisnost. S tem pride končno obramba nacionalne svobode in neodvisnosti iz rok tistih protiljudskih sil, ki so se do večerj lastile pravico, da edine branijo nacionalne interese svojega naroda, nadevajoč si i-

1. V. 1945 je JA osvobodila Trst, Gorico, Tržič

General Peter Drapšin, osvoboditelj Trsta, General Dušan Koeder, komandant Komande mesta v maju 1945.

Borci Jugoslovanske armade na položaju pred sodno palačo v Trstu.

Prvi tank JA v središču mesta.

Prvega maja 1945, pred sončnim vzhodom so se pojavili v Trstu prvi borci IX. Korpusa Jugoslovanske armade. Zavzeli so najprej vojašnice v predmestjih, vzpostavili telefonske zveze med posadnimi enotami. Kmalu nato pa so v središču mesta, na korzo, na trg Unita vdrl tanki in čete XX, VIII in X. udarne divizije pod poveljstvom slavnega generala Petra Drapšina, komandanta IV. Armade. Borci zavzemalej ulico za ulico, za živčanje krogei se niti ne zmenjajo, in varnosti ne poznajo in ne tijejo za-

klonišča, kajti vajeni so borbe teh zadnjih štirih let, v katerih so s krvjo napisali najslavnije strani v zgodovini jugoslovanskih narodov.

Medtem pa se je v samem Trstu že dvignila ustaja delovnega ljudstva, ki jo je organizirala Komanda mesta, ustanovljena že v septembru 1944, leta. Bataljonom, ki so se sestavili iz delavske enotnosti in bili razdeljeni na štiri vojaške sektorje mesta, se je takoj pridružil množica vsega delovnega ljudstva Trsta. Uspešno so se

borili in začeli osvajati poedina sovraničkova gnezda. Kar niso zmogli oni, je očistila hrabra Jugoslovanska armada, ki so jo pozdravili kot slavno osvoboditeljico Trsta, kot del njih samih.

Istege dne pa so enote IX. Korpusa osvobodile tudi Gorico in Tržič.

Davni sen ljudstva Primorske, vse Julijske krajine in vseh narodov Jugoslavije se je uresničil. Slava padlim borcem za svobodo in boljšo bodočnost našo in vsega sveta!

Naša pot je pravilna

Vsa ta histerična kampanja reakcije pa na drugi strani jasno dokazuje, kako pravilen je značaj, ki smo ga dali letošnji proslavi Prvega maja, istočasno pa tudi dokazuje vso slabost reakcije, ki se mora posluževati takih sredstev. Ravno za to pa nam mora biti proslava Prvega maja primer, kako moramo voditi našo borbo v okviru tržaškega ozemlja tudi v bodoče. Edino taka borba lahko prepreči imperialistične načrte v zvezi s tržaškim ozemljem in zagotovi našemu ljudstvu mir, neodvisnost svobodo in boljše pogoje življenja.

Gesla prvomajske proslave morajo postati last vsega našega ljudstva na tržaškem ozemlju, ker edino tako bomo doprinesli k utrditvi miru in k zmagi demokracije v tem delu Evrope.

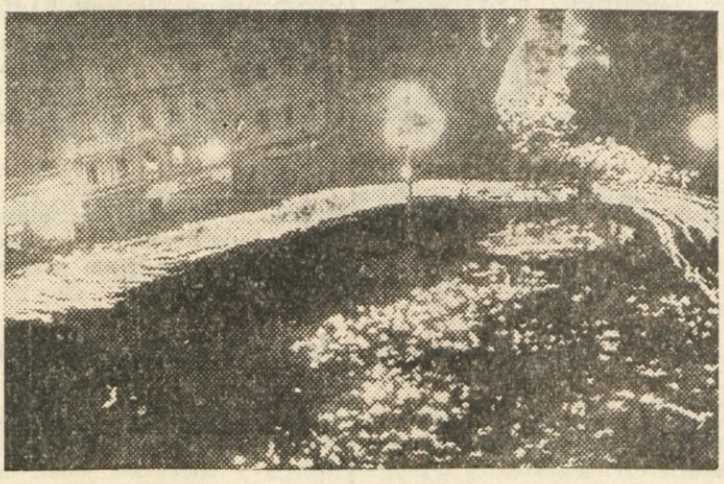
Trst dne 30. aprila 1947.

BRANKO BABIC

SINOČI JE ČEZ 60.000 TRŽAČANOV prisostvovalo ognjemetu na Montebellu

Po tržaških ulicah se je razlilo preko 30.000 baklonoscev ob velikem navdušenju ogromne množice, ki jih je spremljala

Sinoči že na predvečer prvomajskega praznika so tržaške ulice oživele. Velikanska baklada, katere se je udeležila velikanska množica delavnega ljudstva, je bila krasen uvod v prvomajsko proslavo. Mesto je bilo v prazničnem razpoloženju. Ob določeni uri so se začele pomikati iz zbirališč pri Sv. Jakobu, Sv. Ivanu, Sv. Soboti in Rojanu ogromne povorke proti centru mesta, odkoder so se združile v veletok ljudstva, ki se je pomikal proti

Montebellu. Mimohod je trajal skoraj celo uro. Na čelu vsake povorke so korakali delavci v strnjени vrstah, za njimi greda in partizani garibaldinci, nato pa veletok ljudstva z baklami, ki so jih zaključile ponovne strnjene vrste partizanov. Val so nosili bakle, prepevali ljudske in borbene pesmi in vzklikali prvomajška gesla.

Silna moč je v teh množicah. To je nepremagljiva sila, ki kakor veletok ne pozna ovir pred seboj, kadar jih drži enotna ideja. Pogled na te množice z gorečimi baklami je novo potrdilo nepremagljivosti borbenih ciljev delavnega ljudstva.

Skozi ulice z vzhrajočimi zastavami je korakala množica, ki so jo pozdravljali z oken in jo čakali na ulicah. Povsod ob zbirališčih po ulici Carducci tja do bivšega trga Impero, pa vse do Senega trga, prav posebno pa še na trgu Garibaldi in v ulici Sete Fontane so bili plečniki polni navdušenega ljudstva, ki je pozdravljalo in vzklikalo prvomajška gesla. Le tu in tam se je začela piščalka paglavcev, ki jim je ostala v žepu še od lanskega leta. Toda bilo jih je mnogo manj kakor lani.

Pešiča fašistov, zvestih svoji skvadristični preteklosti, pa je hotelo nasilno motiti miren potek baklade. Zaman so bili poskus in kljub provokacijam z dvema bombama, niso uspeli motiti veličastne povorke. Kot da se ni ničesar pripetilo so množice korakale caprej, trdno odločene, da se bodo odslej še bolj zagrizeno borile proti ostankom fašizma in vsem tistim, ki jim dajejo potuho.

Ob dostojanstvenosti in discipliniranosti manifestantov je ostala skupnica šovinistov brez pomembno ob strani. Vse to je bil le malenkosten incident v primeru z ogromno množico, ki predstavlja napredno silo STO-ja in ki bo obracunala z ostanki fašizma.

Velika razlika je bila od lani. V nekaterih ulicah smo opazili na poslopjih, kjer bi jih človek ne pričakoval, tržaške, italijanske z in brez zvezde ter slvenske zastave.

Jasno je, da skupina šovinističnih hujskačev ne more preprečiti želje prebivalstva za pomirjenje na tem ozemlju.

Ogromna množica ljudstva se je valila proti Montebellu. Na dirkališču samem in na bližnjih gričih se je zbralo nad 60.000 ljudi, ki so burno ploskali godbi Rinaldija, ko je zalagala delavsko himno. Napovedovalec je skozi zvočnike naznanil, da se bodo pričeli bengalski ognji. Najprej so se videle male lučke onih, ki so prizigali ognje, nato je pa vse vzplamtelo. Nebo je začarano v bajnem sijaju, na vseh bližnjih hišah so se zasvetila okna in ljud-

stvo je z navdušenjem sledilo temu plesu živih barv. Nato sta dva govornika spregovorila v italijanski in slovenski. Pozvala sta vse ljudstvo, naj se pridruži prslavi prvega maja ne glede na strankarsko pripadnost. Ko sta dejala, da hoče tržaško delovno ljudstvo miru, svobode in kruha, so jima burno pritrjevali.

Po govorih so zopet zagoteli ognji. Nekajkrat je bilo svetlo kot podnevi, drugič so svigale pod nebo ognjene kače, pravi divji ples luči in barv. Na koncu je sledilo pravo bombardiranje. Strel je sledil strelu, rakete so se poznale visoko v zrak in eksplozivne z močnim pokom ter se razlele v pravi pašoklan barv in padale v loku proti zemlji. Ko se so spuščali proti tlem stali kosmiči, ljudstvo ni moglo več zadržati svojega navdušenja ter je burno ploskalo in vzklikalo. Ura je bila že čez polnoč, kjer je zadnjič tresleno, kakor bi ustreli iz topa. Bilo je res nekaj svetelnega. Ljudje so se razšli z nezadržanim vtisom in spominom na ta praznik luči in barv.

Ob 5. uri zjutraj je budnica po vseh tržaških ulicah. Godbe bodo igrala partizanske in druge pesmi.

Ob 9. uri se bodo začeli formirati prvomajski sprevodi in sicer v Rojanu, pri Sv. Ivanu, pri Sv. Ani in pri Sv. Jakobu, odkoder se bodo nato pomikali proti mestu. Telovadci, ki imajo že navsezgodaj vaje na stadionu, bodo formirali svojo povorko pri Sv. Soboti.

Ob 11. uri bo na Velikem trgu množično zborovanje.

Po končanem zborovanju — ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Popoldanske proslave Ob 14.30 bo na stadionu pri Sv. Soboti masovni nastop telovadcev in nastop združenih pevskih zborov. Sodelovalo bo okrog 8000 do 9000 telovadcev in 2600 pevcev.

Zvečer bodo po različnih delih mesta ljudska rajanja in sicer: v javnem vrtu v ul. Giulia, pri «Rotonda del Boschetto», na trgu Garibaldi, v javnem vrtu Pontini (ul. Veronese), pri Sv. Soboti, in na sedežih kulturnih krožkov.

Ob 11.30 — bodo vsi udeleženci množičnega zborovanja formirali povorko, ki bo šla po Korzu proti trgu Garibaldi, kjer se bo razšla.

Prvomajski proglas Centralnega Komiteta Komunistične Partije Julijske krajine

Drugič po zadnji svetovni vojni nam je omogočeno praznovati 1. maj. Pred dvema letoma smo ga praznovali z orožjem v roki in izganjali okupatorja iz naše zemlje. Letos pa se praznovanje vrši v trenutku odločilne važnosti za naše ljudstvo: odloki Mirovne konference dobivajo konkretno obliko s ustanovitvijo «Svobodnega tržaškega ozemlja».

Danes, kakor vedno od svojega začetka, mora biti praznik Prvega maja pregled delovnih množic in borbi za ureditev družbe, ki naj odgovarja življenjskim potrebam tistih sil, ki vsa bogastva proizvajajo. Prvi maj je praznik vseh onih, ki delajo, je praznik vseh tistih, ki jim ni vseeno, kakina bo bodočnost njihovih lastnih sinov. V trenutku, v katerem stopa v življenje nova državna skupnost z vsemi svojimi organi, je naloga, ki čaka vse delavce sploh, resnično ogromna in zahteva mobilizacijo vse energije, ki mora biti usmerjena v rešitev številnih upravnih, ki izvirajo iz tega položaja.

Poleg problemov enotnosti vseh demokratičnih sil in cilju zagotovitve resnične neodvisnosti STO-ja, stojijo problemi poglobitve in razširitve bratstva med narodi, ki živijo na tem ozemlju drug poleg drugega, kakor tudi gospodarski problemi, od katerih rešitve zavisi, ali se bo brezposelnost zmanjšala ali ne, od katerih zavisi vrstolovo naraščanje in bradanje vladajoče črne borze. Toda to ni dovolj; reorganizirati treba javno upravo, pripraviti treba in izvršiti resnično demokratične volitve, očitovnosti treba Začasni vladni svet, izraz interesov in zahtev ljudstva, demokratizirati treba šolo.

To so glavne naloge, ki čakajo demokrate Svobodnega ozemlja: z zavestjo, da jih je treba načeti in rešiti, moramo praznovati Prvi maj.

Vodilna gesla, ki jih je izdal Koordinacijski odbor za proslavo Prvega maja, morajo postati skupna last vseh poštenih ljudi, morajo biti program, na katerega uresničenju so dolni sodelovati vsi tisti, ki želijo, da bi bil zagotovljen minimum demokracije in človeških življenjskih pogojev prebivalstvu STO-ja.

Kakor v preteklosti, tako bomo tudi letos šli na ulice in trge in manifestirali;

- manifestirali bomo za zmago demokracije, za enotnost vseh demokratičnih sil proti kolonialnim načrtom imperialistov, za enotnost vsega delavnega ljudstva, delavcev, kmetov, obrtnikov, izobražencev v borbi za mir in za kruh, za sindikalno enotnost, za enotno mladino v zedinjeni mladinski fronti, za enotnost vseh tona v zedinjenem ženskem pokretu, za resnično izvrševanje demokratičnih svobod in človeških pravic;

- manifestirali bomo za bratstvo med narodi in za mir v svetu, za bratstvo med Italijani, Slovenci in Hrvati na STO-ju, za dobre medsebojne odnose med Italijo in Jugoslavijo, za pomiritev duhov, za odnose med prebivalstvom Svobodnega tržaškega ozemlja, da bi bili dostojni kulturnih tradicij njih samih, za resnično enakopravnost narodnih pravic;

- manifestirali bomo za bratstvo med narodi in za mir v svetu, za bratstvo med Italijani, Slovenci in Hrvati na STO-ju, za dobre medsebojne odnose med Italijo in Jugoslavijo, za pomiritev duhov, za odnose med prebivalstvom Svobodnega tržaškega ozemlja, da bi bili dostojni kulturnih tradicij njih samih, za resnično enakopravnost narodnih pravic;

- manifestirali bomo za gospodarski razvoj Trsta, za kruh, ki naj bo zagotovljen vsem tistim, ki živijo od lastnega dela, za tesno povezavo z zaledjem kot garancijo gospodarskega razvoja STO-ja, za ohranitev in razvoj naše industrije, ki daje kruh širokim slojem ljudstva STO-ja, za gospodarsko neodvisnost proti kolonialnim načrtom imperialističnega zasluževanja na škodo ljudstva STO-ja;

- manifestirali bomo odločno voljo, biti odločilen element v organizaciji nastajajoče državne skupnosti;

- manifestirali bomo odločno voljo, onemogočiti vse tiste, ki hočejo, da bi se razador med delovnim ljudstvom obdržal in poglobil, tiste, ki hočejo, krepiti nacionalno sovraštvo in tako sejati seme razdora med prebivalstvom STO-ja, voljo, da ne bomo dovolili nepoklicanim, da bi postali pobudniki in izvrševalci skvadrističnih pretenj žalostnega spomina.

- manifestirali bomo odločno voljo, onemogočiti vse tiste, ki hočejo, da bi se razador med delovnim ljudstvom obdržal in poglobil, tiste, ki hočejo, krepiti nacionalno sovraštvo in tako sejati seme razdora med prebivalstvom STO-ja, voljo, da ne bomo dovolili nepoklicanim, da bi postali pobudniki in izvrševalci skvadrističnih pretenj žalostnega spomina.

- manifestirali bomo odločno voljo, onemogočiti vse tiste, ki hočejo, da bi se razador med delovnim ljudstvom obdržal in poglobil, tiste, ki hočejo, krepiti nacionalno sovraštvo in tako sejati seme razdora med prebivalstvom STO-ja, voljo, da ne bomo dovolili nepoklicanim, da bi postali pobudniki in izvrševalci skvadrističnih pretenj žalostnega spomina.

- manifestirali bomo odločno voljo, onemogočiti vse tiste, ki hočejo, da bi se razador med delovnim ljudstvom obdržal in poglobil, tiste, ki hočejo, krepiti nacionalno sovraštvo in tako sejati seme razdora med prebivalstvom STO-ja, voljo, da ne bomo dovolili nepoklicanim, da bi postali pobudniki in izvrševalci skvadrističnih pretenj žalostnega spomina.

- manifestirali bomo odločno voljo, onemogočiti vse tiste, ki hočejo, da bi se razador med delovnim ljudstvom obdržal in poglobil, tiste, ki hočejo, krepiti nacionalno sovraštvo in tako sejati seme razdora med prebivalstvom STO-ja, voljo, da ne bomo dovolili nepoklicanim, da bi postali pobudniki in izvrševalci skvadrističnih pretenj žalostnega spomina.

Kovaška

Mi, kar nas je kovačev, mi bomo vsi kovači, kovali svoja srca, kovali svoj značaj, kako zvenel nam duše, bomo poslušali — zakaj!

Morda pod ključki se nam oglašajo kedaj sroč, ki v njem lo pravi bron, da pelo bo, vabilo ko zvon, da bomo krog njega se zbrali...

Vsi: — Črnci rudarji iz Idrije, iz Trbovelj, iz plavčev gorejskih, iz Kaple, iz Borovlj, iz Nabrežine beli kamenarji, devinski opaljeni rudarji, polnogi nosači iz luke tržaške — četa, kot da kiparju ušja je izpod dlata — vi, sključeni tkalci od stativ, strojarji smrdljivci, zaviti v črnila ostri duh, vi mlinarji, ki nam meljete kruh, čidarji iz Benč, mizarji šentiviški, Solkanci, drvarji po šumah, šoto vozeči Ižanci, ti mož, ki orješ in seješ, se družno z volom potiš, ti štajerski viničar, ki nam vino mediš, ti, s svincem v pljučih, s očmi gasnočimi stavco, v vrtnice mirno sročiš savinjski plavec, Vipaveo brbljav, zamišljeni briški kolon, asi, ki poznate otiske zapetnost — spon, tudi vi, pazorno sklonjeni naprej, brodarji v bodočnost, v obzorja nova brez mej... Zato bomo mi kovači kovali, trd kovali, tenko poslušali, da ne bo med nami nespoznan, ko pride čas, ko sine dan, da vstane, plane ključivar, ključivar silni iz nas...

OTON ŽUPANČIČ

Oton Župancič PRVOMAJSKA

Pesem nam je v srce padla, nam prinesla nove sanje: pesem srpa, pesem klavira v lepe dneve pomladanje.

Naša njiva je vsa zlata, naše je železo belo: čaka žetev nas klasata, klavro nam bo vroče pelo.

To je naša mlada, zdrava pesem bratstvu vsega sveta, pesem vsemu svetu prava, maja prvega zapeta.

ZGODOVINA PRVOMAJSKIH PROSLAV

Proslava Prvega maja kot mednarodna praznika delavnega ljudstva se je začela leta 1890. Cimbol se je organiziral delavski razred na vsem svetu in se je povečala njegova razredna zavest, tembolj se je kazala potreba za novimi, bolj množičnimi, aktivnejšimi oblikami borbe proti kapitalističnemu izkoriščanju. Začetek proslavljanja prvega maja je bil znak, da je delavski pokret prešel na novo, višjo stopnjo, je prešel narodnostne okvire.

ODLOKI KONGRESA II. INTERNACIONALE

V decembru 1888. je kongres Ameriške federacije dela v Saint Louisu sklenil začeti borbo za osemurni delavni dan; za začetek tega boja je kongres sprejel prvi maj 1890. leta in a tem odredil, za spomin na Chichaške dogodke iz leta 1886 (glej članek na drugi strani «P. D.») da se vsako leto na ta dan organizirajo množične proslave in stavke v zaščito delavskega razreda. Na predlog francoske delegacije je I. kongres II. Internacionalne, ki je zasedal v Parizu leta 1889., izdal naslednjo resolucijo: «Enkrat za vedno se odrejuje velika mednarodna manifestacija na določen datum na ta način, da bi v vseh deželah nane-

krat in v vseh mestih istega dne delovno ljudstvo izneslo javnim oblastem svoje zahteve za zakonito določitev delovnega dne na osem ur, kakor tudi izpolnitve vseh drugih odlokov Mednarodnega kongresa v Parizu... Ker je podobno manifestacije že odredila Ameriška federacija dela za prvi maj... se ta datum sprjme tudi za mednarodno manifestacijo... Delovno ljudstvo raznih narodov organizira to manifestacijo tako, kakor zahtevajo razmere njihove dežele.

Poziv Pariškega kongresa je imel velik odmev v vseh državah. Prvomajske manifestacije so združevale sto tisoče delavstva. Proslava prvega maja leta 1890. je imela značaj borbenega mimo-hoda revolucionarnih sil mednarodnega proletariata. V Nemčiji, v Franciji, Italiji, Avstriji in drugih državah so bile policija in vojska v pripravljenosti, da bi delavske nastope zadušile, toda uspeh prve proslave je dovedel do tega, da so številne nacionalne organizacije odločile, da proslavijo prvi maj tudi 1891. leta. Odlok o proslavi vsako leto pa je izdal kongres II. Internacionalne leta 1891. v Bruslju; ta odlok je nato leta 1893. potrdil kongres v Zürichu.

Prvo razdobje zgodovine prvomajskih proslav je bilo odnosi do praznika Prvega maja odraz prehoda socialne demokracije od marxizma na revizionizem, oportunitizem.

Najbolj jasno je prišel do izražaja oportunitizem voditeljev socialne demokracije v Nemčiji: proti politiki oportunistov so se borili levčarji na čelu z Rozo Luksemburg. V Franciji je bilo malo drugače; borbene tradicije francoskega proletariata niso dovoljevale, da bi se proslava Prvega maja pretvorila v dan malomeščanskih piknikov ali eteoretičnih konferenc, kakor je bilo to v Nemčiji. V Angliji so etradne unions proslavljali prvi maj na prvo nedeljo v maju in skrbno so ga varovali pred prodiranjem revolucionarne kruge.

V PRVI SVETOVNI VOJNI IN PO NJEJ

Na predvečer prvoga maja leta 1915 je centralni komitet nemške socialne demokracije pisal v svojem pozivu: «Voditelji centralnih organov Partije predlagajo partijskim organizacijam, da tega leta z ozirom na razmere ne proslavijo prvoga maja s tem, da bi prenehali z deloma. Centralni komitet francoske socialistične partije pa je buržujski obljubil, da bo prvi maj petičelni obljubil. Vodstvo angleške delavske stranke pa se je omejilo s tem, da je vzelo v vednost vladno prepoved prvomajskih manifestacij.

Toda kljub temu ter proti volji službenih voditeljev II. Internacionalne prvi maj 1916. leta ni povsod potekel mirno. V Berlinu je bila organizirana delavska demonstracija z Karlom Liebknechtom na čelu. Istega dne so stavkali delavci v več mestih Francije; v Avstroogrski (na Dunaju in v Prag) je prišlo do spopadov s policijo; stavkali so delavci v Italiji; antiliteraristična demonstracija je bila organizirana tudi v Zürichu. Kar se tiče Rusije, delavski razred ni odnehal od proslave prvega maja kljub terorju vlade in izdajstvu voditeljev II. Internacionalne.

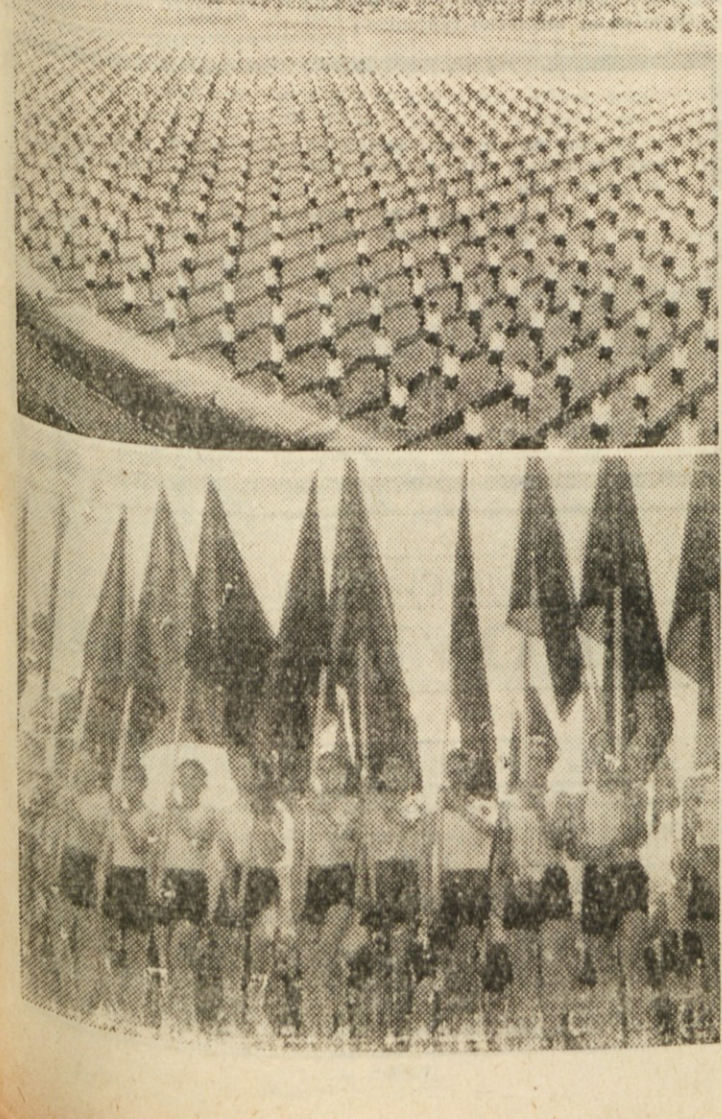
Leta 1915. je bil prvi maj proslavljen v Petrogradu, Moskvi, Rostovu na Donu, Samari, Tiflusu, Tveru, Harkovu. V Petrogradu je stavkalo 35.000 delavcev; aretiranih je bilo 300 ljudi. Prve-

VELIKI POMEN današnjega sprevoda

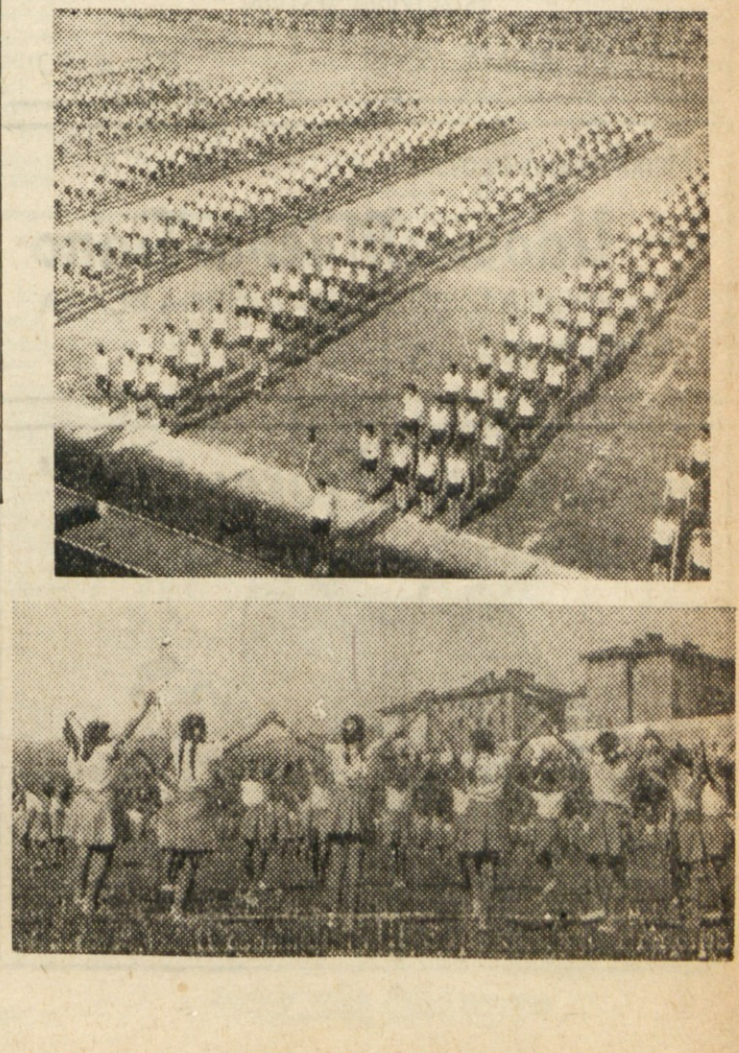
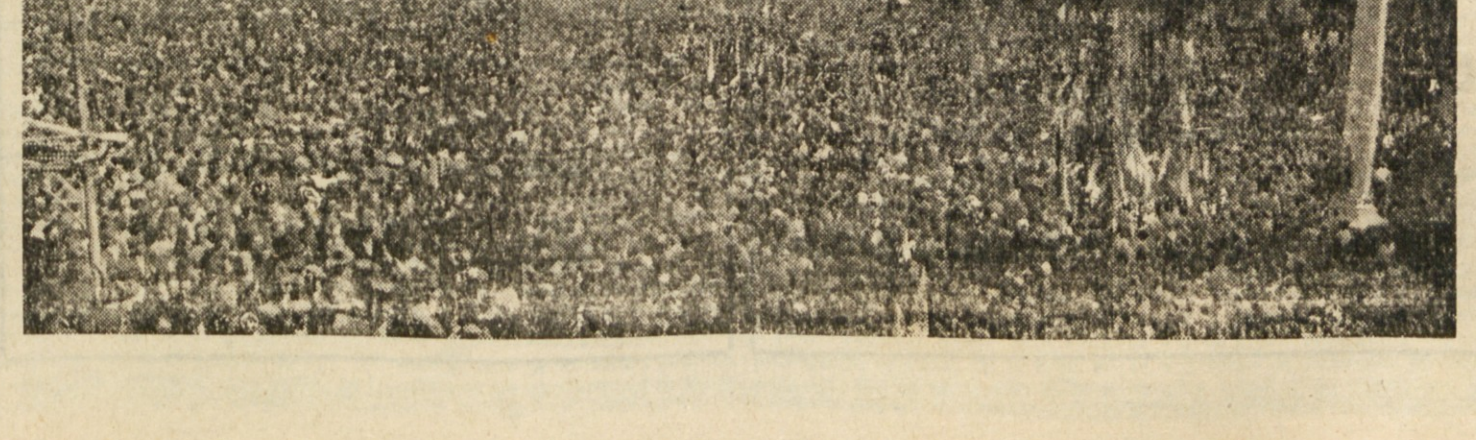
Na čelu povorke bodo nosili osem delavskih zastav, ki bodo kazale vodilno vlogo delovnih množic v junaki borbi proti imperializmu in fašizmu na po vsem svetu. Sledil bosta jugoslovanska in italijanska državna zastava, ki bosta izpovedovali težnjo vseh demokratičnih sil Svobodnega tržaškega ozemlja: mir med oboema sosedomoma tržaškega ozemlja, kajti samo tako je mogoč mir in razvoj tudi v STO-ju. Ti dve zastavi bosta povedali, da hočemo tudi mi Slovanci in Italijani na STO-ju nadaljevati borbo proti vsem ovm, ki bi radi sejali razdor, da ustvarimo trdno prijateljstvo med oboema državama — novo postojanko miru v Evropi. Za omenjenima zastavama bodo nosili tri italijanske, tri slovenske in tri hrvatske zastave, ki bodo govorile, da v STO-ju žive trije narodi, ki so bratško povezani v borbi za srečnejši jutrišnji dan. Potem bo sledilo tristo različnih zastav, ki bodo govorile o enotnosti vseh delovnih množic na svetu. Govorile bodo o združenih delavcih, kmetih, razumnih, obrtnih, trgovcih itd., ki nečajo več izkoriščani in socialnih krivih. Nato bomo videli 50 italijanskih zastav, 40 slovenskih in 10 hrvatskih, katerim bo sledilo 50 tržaških zastav. Za zastavami pa se bodo vsipah deset in deset tisoč delovnih ljudi, ki si bodo dajali duška svojemu navdušenju v borbi za demokracijo, neodvisnost in mir. Sprevod bo pokazal enotnost vseh resničnih demokratov STO-ja, ki ne odnehalo niti za trenutek v svoji borbi za srečnejše in boljše življenje.

Pod vplivom Oktobrske revolucije zajame proslava prvega maja tudi vse države Vzhoda. Na Kitajskem, Indiji in Indoneziji nastopa proletariati na dan prvega maja s parolami borbe za osemurni delovni dan, borbe proti imperializmu, za politične svobode. Na Japonskem je bila prva prvomajska manifestacija organizirana leta 1921.

Za časa svetovne gospodarske krize se proslava prvega maja izvaja pod parolami borbe proti vojnim pretinjam, uperjenim na SZ in zajame milijone proletarcev vsega sveta. Prvega maja 1930 je v samem Parizu manifestiralo več kot 300.000 ljudi, v Berlinu čez 200.000, v New Yorku okrog 150.000. Prvega maja leta 1937. in 1938. so milijoni delavnega ljudstva v vseh državah enodušno nastopili za zaščito človeškega naroda in proti pripravi nove imperialistične vojne ter manifestirali svoje navdušenje in ljubezen do Sovjetske zveze.

1. MAJ V TRSTU LETA 1946

TRŽAŠKI DNEVNIK

Rezultat včerajšnjih fašističnih provokacij

Medtem ko je sinoči delovno tržaško ljudstvo z bakladi proslavljalo svoj praznik prvga maja, je zločinska fašistična družba dala duška svojemu onemogućeno besu s tem, da je vrgla med mirno in disciplinirano množico dve ročni bombi. Prvo se vrgli v bližini Chiozzinih svodov iz okna znane palače Assicurazioni Generali in drugo v bližini ul. Carducci. Obe sta eksplodirali in ranili trideset ljudi, ki so jih odpeljali v bolnico, kjer so jim nudili prvo pomoč.

Izmed ranjenih so jih pridržali v bolnici 12, ki se bodo morali zdraviti od tri do štiri tedne. Njihova imena so sledeča:

Alojzija Starc, ul. Ugo Foscolo 3; Angelin Karel, ul. Ex Littorio 14; Miljevič Franc, ul. Donadoni 1; Radin Alojz, ul. P. Diacono št. 8; Ukmnar Aldo, ul. Ponziana 3; Grezner Albert, ul. Donata 19; Tamariol Silvano, ul. Piccardi 50; Trobec Jurij, ul. Ponziana 3; Sibssa Ermilina, ul. Donata 21; Pegan Rosa, ul. Conti 40; Majer Valerija, ul. Media 22.

Policija je aretirala osebo v zvezi s temi atentati štiri osebe.

Aretacija terorista

V Largo Sartorio je hotel 21 letni ulivzvetni študent Guido Cosen iz ulice Fabbr 10 vrcel proti povorki z baklami ročno bomba tipa OTO. Opazil ga je neki policaj in ga aretiral.

Nekaj sto ljudi proslavlja „osvoboditev“ Trsta

Sinoči ob 18. uri je bila na trgu S. Giovanni kratka spominjska svečanost za tako zvan op, ki naj bi se začel 30. aprila 1945. Na trgu se je kljub vsem vabilom zbralo nekaj sto mladincev in nekaj radovednecev. Pred spomenikom Verdija, kateremu so okoli vratu dali italjskorožnjico, se je zbralo nekaj mladincev z rdečo ruto okrog vratu in z rdečo zastavo z napisom «Giustizia e libertà». Priročali so tudi modro zastavo s kozo. Najprej se „prestrelil“ znak skordin znanih šovinističnih pesmi. Prvi je spregovoril signor Palladin. V avo-

moglo nuditi Zagrebčanom pravega odpora. Ze v 13. so gostje po neubranljivem strelu Matusiča začeli voditi, katero vodstvo so v drugem polčasu se ojačili. Duša zagrebškega moštva je Matusič Frane, igralec visoke vrednosti, ki si je pridobil s svojo inteligentno igro simpatije vseh navzočih. Njegovo podajanje žoge, pograjevanje in strel na gol bodo ostali nepozabno v spominu vseh tistih, ki so ga videli včeraj na delu. V ostalem delu prvga polčasa so bili Zagrebčani ves čas v premoči.

V drugem delu so gosti še povečali hitrost igre in v 4. in 26. po Matusiču in Mrčiču povečali rezultat, nakar so se omejili na obrambo. Tudi v drugem delu je Tržaščane rešil hujšega poraza vratar Parola.

Tržaščani so včeraj igrali nepozabno, in še daleč niso kos svojemu nasprotniku. Najboljši moč so imeli v vratarju Paroli, kateremu gre levi delez za tako nizek poraz. Dobro sta igrala tudi Stivali (posebno v drugem polčasu, ko je igral levo zvezo) in Gerin, ki pa igra preveč individualno. Kakor nikoli, tudi včeraj ni zatajil Caproni.

Takoj po začnem zvižgu se je videlo, da tržaško moštvo ne bo

Še vedno brez plina

Ko so ukinili dobavo plina, so obljubili, da bo ukinitev začasna značaja in bodo v kratkem zopet nadaljevali z redno dobavo. Od takrat je minilo že več tednov in obljuba je še vedno ostala samo obljuba. Podjetje ACEGAT je poslalo oblastem posebno pismo, v katerem jih opozarja na težavno stanje, ki je nastalo v mestu zaradi pomanjkanja plina. Zato bi bilo potrebno, da se ZVU pobriga in čimprej poskrbi zopetno dobavo plina. To vprašanje je postalo zadnji čas še bolj pereče tudi zaradi dejstva, da so porabljene skoraj vse zaloge drv in oglja in da je preostanek kuriliva dosegel tako visoko ceno, da si ga lahko nabavijo samo najimovnejši sloji in najaktivnejši črnoboriljanci, dočim mora večina gospodinjskih reševati problem svoje kuhinje ob mrazem študiju.

Izzivači so napadli vlak

Predsedničnim so neznanec začel metati kamenje proti vlakom, ki je vozil iz Trsta v Videm. Kamenje so metali na vagono v bližini Barokovskega predora. Po vsaj večernosti so napadali iz tistih krogov, ki si prizadevajo, da bi prvi maj, ki mora biti praznik miru, spremenili v dan sovraštva in prepodiv. Da bi pa izgledalo, da so povzročitelji Slovenci, so si izbrali kot toriške svojih izpadov ravno tisti del mesta, kjer je slovenski žilvej močnejši. Vendar jim tudi to pot njihove nakane niso uspeli.

Preskrba

Fizol za menze. Vodje menz in tovarniških prodajalnic se je zglasilo v ul. Genova 9. soba 6, kjer jim bodo dodelili fizol po 132 lir za kg.

VESTI S PODEŽELJA

KOPER

Konferenca tovariša Jaksčiča. V nabilo polni dvorani Santa Chiara je imel tov. Jaksčič v petek zvečer govor iz treh pomembnih dalm: 25 aprila, obletnici smrti tovariša Gramsci-ja, ustanoviteljstva KPI, obletnici vstaje proti fašizmu in nacizmu v Severni Italiji, in ob letnici pristihi obletnici ustanovitve OP.

Tov. Jaksčič je silovito očrtal dogodke onih dni in ljudi, ki so vsi dodelovali za dosego istega cilja za svobodo in demokracijo delovnega ljudstva. Le z vztrajnostjo in borbeno odločnostjo smo dosegli to, kar že imamo. Povezani v SIAU bodo s odlično borbo izvajovali še nadaljnje zmagave, izvajevali mir in svobodno sožitje na ozemlju STO-ja.

Ljudstvo je govornika že med govorom prekinjalo s ploskanjem, ob zaključku pa je sledil dolgotrajen aplavz.

Ogarev

LONJER-KATINARA

V Lonjerju in na Katinari aktivno delajo. Po zimskem času, v katerem smo imeli tedensko celo po dveh prireditvi, se sedaj vrnemo pripravljeni na 1. maj, 16. mladincev, 23 mladink in 60 pionirjev se vadijo za telovadni nastop. Tudi naš pevski zbor, ki je že dobro izvežban, se je naprej pripravila na ta dan. 29. marca smo odprli ambulanto Rdečega križa. Pri tej priliki sta sodelovala naš mešani pevski zbor in pionirski pevski zbor. Zidarska, mizararska delat in napeljavni luči in vode za ambulanto, smo sami opravili, in sicer udarniško.

ŠT. PETER NA KRASU

Konferenca učitelstva šempeterškega okraja se je vršila 21. t. m. ob priliki obiska inštruktorje iz Slovenije, tovarišev Gruma in Mušiča ter tovarišice Muserjeve. Sli so po vseh slojih postojanskega okraja. Da se seznanijo s stanjem šolstva na Primorskem. Na konferenci učiteljev je tov. Grum ugotovil pozorno posledico fašistične pouka in vzgoje. Primorski učitelj mora z novim poukom in vzgojo preusmeriti našo mladino, vzgojiti novega socialno mislečega človeka, vzgojiti nove kadre. Podal je navodila o sestavi učenih načrtov, izboru snovi, ki naj bo del naše gospodarske in duhovne obnove ter o negi materinskega jezika. Poudaril je uporabo dnevnega časopisa v šoli, kajti šola ne sme biti zaprta med štiri stene ter s tem odrezana od novih osnov družbe. Dotaknil se je vseh prerah pedagoških in strokovnih problemov našega šolstva.

Ob zaključku je tov. Grum citiral besede ministra za prosveto tov. Sentjurčeve, ki je izrazil globoko spoštovanje do primorskih učiteljev za njihovo težko in naporno delo.

BOŽIČI

Škopski žetel v Postojnsko jama. Na željo roditeljskega sveta otrok iz italijanske in slovenske

Sindikalne volitve

važen korak k enotnosti vsega delavstva v STO-ju

Proslava 1. maja ima za vse ljudstvo STO-ja, še prav posebno pa za delavstvo velik pomen. Dolge mesece se je delavski razred boril za združitve obeh sindikalnih organizacij. Danes na dan 1. maja se že kažejo uspehi te borbe. Delavstvo praznuje svoj praznik v znamenju volitev za združitev obeh sindikatov. Delavstvo je sicer obeh kandidatov volitve še do 1. maja, da bi v enotni sindikalni organizaciji pod skupno zastavo manifestirali 1. maja. Toda kljub vsem naporskim jim to ni uspelo, kajti domači ja tuji sovražniki delavske enotnosti so napeli vse sile, da bi ta enotnost ne bila dosežena. Vendar se volitve nadaljujejo v miru in redu, kajti delavski razred je trdno odločen, da doseže čimprej enotno sindikalno organizacijo.

Enotni sindikati so doprinesli ogromen delež v borbi za združitve. Vedno in povsod so dosledno zagovarjali te težnje in želje večne delavstva, vedno so bili najbolj dosledni v borbi za demokratske pravice delovnega ljudstva.

Toda ta borba za sindikalno združitve ni bila lahka. Delavski razred je moral boriti proti propagandi sovinitov, ki so hoteli za vsako ceno onemogočiti, da bi prišlo do združitve. Vendar jim ti manevri niso uspeli. Zavedni delavci so znali vedno razkrinkati razbijače enotnosti in jih onemogočili.

Takih razbijačev se poslužujejo domači in tuji sovražniki ljudstva, ki delajo in intereso imperfalizma. Budnost zavednih delavcev je preprečila, da bi imeli uspeh.

Do 1. maja so se že izvršile volitve v mnogih tovarnah in mnogih strokah, kar pomeni že velik korak naprej k sindikalni združitvi. Danes 1. maja bodo zato delavci skupno z delovnim ljudstvom manifestirali svojo odlično zahtovo, da se volitve čimprej končajo in da se doseže enotna sindikalna organizacija na STO-ju.

Tako bo ustvarjena osnova za sodelovanje med Italijani in Slovenci in bo postavljen temeljni kamen za pomirjenje na tem ozemlju. Enotna sindikalna organizacija bo pa organ delavstva, ki se bo boril za interes delavstva, skupno z delovnim ljudstvom pa za demokracijo, neodvisnost, mir in za pomirjenje na tem ozemlju.

SPOROČILA IN OBJAVE

Izlet na Artviže

Planinsko društvo v Trstu priredilo v nedeljo, 4. maja, izlet na Artviže. Zbrališče na postaji Sv. Andreja ob 8.30. Odhod z vlakom do Hrplji.

Enotni sindikati

Vratarji. Odbor bo imel svoje jutri 2. maja ob 19.30 v ul. Imbriani 5.

Rojstva, smrti, poroke

Dne 30. aprila se je rodilo 14 otrok, umrlo je 9 ljudi, porok pa je bilo 7.

CIVILNE POROKE: mehanik Leslie John Mapp in zasebnica Jolanda Facci.

CERKVENE POROKE: profesor Ivan Friderik Maier in uradnica Fulvija Avian, erkeslikar Ruggiero Viech in zasebnica Stefanija Majdic, električar Ivan Cibic in zasebnica Karla Luksa, uradnik Willi bald Compare in uradnica Milena Trampus, sofer Mario Luxa in zasebnica Marija Starz, kovač Matej Blasković in zasebnica Ana Sorli.

UMRLI: 93 letna Evgenija Maz zozrana vd. Trichter, 53 letni Alojz Merzak, 24 letna Anja Parovec, 2 letni Dario Bonfaccio, 7 letna Lucilla Padovan, 35 letni Francišek Butinar, 57 letni Pasquale Ceresola, 58 letna Viktorija Damiani por. Cerne in 61 letni Pellegrino Zaccagna.

Amerikanski Rdeči križ poroča, da so mu predsedničjim med 22. in 23. uro neznan odšel zaprt jeep, s števil. D 0127. Policija skuša ugotoviti, v katero smer so se tativji odpeljali.

Šovinizem na univerzi

Napad na prof. Fegitza

V torko popoldne je imel prof. Luazzato Fegitz konferenco z novinarji, na katerem je razjasnil dogodek, ki se je pripetil v torko jutraj na univerzi.

Med njegovim predavanjem je prišla skupina mladincev v predavalnico, ga ironično pozdravila s stisnjeno pestjo in z besedo »zdravo«. Začeli so ga nadlegovati in mu groziti, kljub temu da jih je skušal z besedami prepričati, naj se zavedajo akademske časti. Po daljšem prekanju so naposled zapustili dvorano. Po lekciiji je takoj obvestil rektorat, ki je takoj izdal ukaz poročilo o tem dogodku.

Profesor je nadalje pojasnil svoje stališče do dogodkov na univerzi. Zanimal je, da bi spletkarji proti rektorju Cammarati. Pojasnil je, zakaj so ga posvali s prodancem; najbrže zaradi tega, ker ne nastopa kot goreč pristavil italijanskih šovinističnih elementov. Morda ga tudi tega obtožujejo, ker je leta 1943. branil neke slovenske študente, ko so jih na univerzi pretepal Gufovec. Ob zaključku svojega sestanaka je profesor Fegitz izrazil zaupanje, da ravno z univerzitetne strani prihajajo očitki, da je prodanc.

Kaže, da so pobudniki teh izgrediv na tržaški univerzi bande golobradcev s trobojniki okrog vratarja. Te ljudi smo imeli že priliko neštetokrat videti pri raznih kulturnih podvigih. Tem divjakom je pravilo: »Kdor ni z nami, je proti nam.« Pač po starem tipičnem fašističnem geslu. Moralno odgovornost in krivico tega po razni časopisi, ki so doslej vedno povečevali umazane podvige teh pobalnov.

Palestinsko vprašanje

Flushing Meadows, 30. — Na današnjem zasedanju OZN so razpravljali o dodatnih vprašanjih, naj bi se predložila v odobritev plenarni skupščini. Ta vprašanja so: zahteva arabskih držav po ukinitvi angleškega mandata nad Palestino in proglasitev neodvisnosti Palestine.

PRVOMAJSKI PROGLAS

Osvobodilne fronte Jugoslavije

Beograd, 30. aprila 1947. — Izvršni odbor Ljudske fronte Jugoslavije je izdal ob priliki 1. maja proglas na narode Jugoslavije. V proglasu navaja najprej junško borbo za osvoboditev in nato napore za obnovo porušene domovine. Z delovnim poletom ljudskih množic je bilo mogoče doseči velike uspehe na vseh področjih in odpraviti vsako obliko izkoriščanja. Z uspehi zadnjih dveh let so bili položeni temelji za načrtno socializacijo državnega gospodarstva. Na področju obnove in gradnje so narodni Jugoslavi dosežili odlično zmago, kakor je bila ona v osvobodilni vojni. Ta zmaga je omogočila petletni načrt, ki bo predstavljala pridobitve delovnih množic in države.

Proglas poudarja nato, da čaka ljudstvo še težke naloge, to je, izvesti do kraja in po možnosti prekoračiti petletni načrt. Jamstvo za to so temelji nove države, politična stalnost in stalnost socialnih odnosov kakor tudi finančni položaj. Jamstvo je tudi bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov ter delovanje organizacij ljudske fronte.

Jugoslovanski narodi korakajo v veliko prijateljstvo in zavezništvo Sovjetski zvezi v borbi za pravičen mir proti vojnim hujšakem. V njenih pravičnih zahtevah podpirajo Jugoslavijo vsi demokrati sveta.

Končno poziva proglas delavce, kmete in umske delavce, naj se združijo pri naporih za gospodarsko obnovo države in za izvedbo petletnega načrta, kar bo omogočilo nagel razvoj gospodarstva, ki bo prinesel blaginjo vsemu ljudstvu.

Partizanske akcije na Kreti

London, 30. (Tanjug) — Iz Aten poročajo, da bodo monarhistične tolpe, ki že dve leti strahujejo prebivalstvo Grčije, uradno vključene v viadno orožništvo. Število tolovarej, ki se tako spreminja v »čuvrvarje javnega reda«, je naraslo za 6.000. Sedaj bo monarho-fašistično orožništvo štelo kakih 50.000 mož. Na Kreti je oddelek vladnih čet, ki so ga poslali na pomoč drugim četam, utrpel velike izgube v bor-

Teror v Španiji

Moskva, 30. (Tass) — Španska mladina je poslala antifašističnemu odboru sovjetske mladine in mladinskih organizacij drugih držav poziv, naj posredujejo zaradi smrtnih obsodb nekaterih mladincev v Španiji.

Tajnik svetovne mladinske zveze je v imenu 50 milijonov članov poslal brzojavko v Madrid z zahtevami, naj se preneha preganjanje španske mladine in naj izpustijo na svobodo devet mladincev, ki so bili obsodeni na smrt. Podobno brzojavko so poslali tudi organizaciji ZN.

KRATKE VESTI

LONDON. — Poljska vlada je poslala britanski vladi noto, v kateri zahteva, naj se določi dokončni datum za razpust poljskih obojestranskih skupin pod britanskim poveljstvom v Veliki Britaniji in mozemstvu.

LONDON. — Britanski zunanji minister Bevin je izjavil, da upa, da bo podal poročilo o moskovski konferenci, čim bo mogoče otvoril v parlamentu razpravo o tem.

DRAC. — Zadnje dni so pripetile v drško luko štiri jugoslovanske ladje, natovrjene z materialom na gradnjo železniške proge Drač-Bibasan.

TEHERAN. — Iran je vložil prošnjo na olimpijski odbor za odločevanje pri olimpijskih igrah, bodo prihajuje leto.

HAAG. — V preteklem tednu je prišlo na Javi in Sumatri do novih spopadov med nizozemskimi in indonezijskimi patroljami.

MONTEVIDEO. — Armenska kolonija v Uruguayu je na zborovanju za prelatvo Armenecv, ki so padli v prvi svetovni vojni, izglasovala resolucijo, s katero zahteva osvoboditev armenskega ozemlja, ki je pod turškim gospodstvom.

BERLIN. — V prihodnjih tednih bodo iz britanskega okupacijskega področja v Nemčiji poslali ti na Angleško sedem do osem tisoč oseb.

Odg. urednik DUSAN HRESCAK
Tisk Stabilimento Ttp. Trieste

MALI OGLASI

OSEBNO IZKAZNIKO na ime Edo Žičan Angela, roj. 31.3.1926 v Šentfergi sem izgubila ter jo proglašam za neveljavno.

SINGER

SIVALNI STROJI, pogreznjivi, s ohištvom, predvojni materiali, UGODNIH CENAH napredno.

TRST
Ulica dell'Istria 13, tel. 94-465

Na OBROKE

KROZNIKI — KOZARCI — LONCI — JEDILNI PRIBOR — „BALCOR“

TRST, trg Borze šte. 11-II nad.

ZAHVALA

Vsem, sorodnikom, prijateljem in znanecm, ki so spremlili ta zadnji poti našega ljubljeneega in nepozabnega moža, očeta, sina in brata

KARLA GRGIČA

in ki so na kateri koli način sočustvovali s nami ob težki izgubi, se prav iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala za nagrobni govor čb. duhovniku tov. Bidovcu, domačemu pevskemu zboru, ZPP iz vasi, ASIZZ in ZMS ter vsem darovalcem venocv, cvetja in denarnih podpor.

Gropada 27. 4. 1947. Zahluožil: žena Marija, hčerki Zoržja in Zorka, mati Josipina, bratje Vincenz in Franc ter ostalo sorodstvo.

TRGOVINA JESTVIN
BIDOVEC RUDI

TRST, ul. Genova 13

Velika likvidacija modelov po ZNIZANIH cenah
KRZNARSTVO ZILLOTTO
TRST, UL. TRENTO 11 TELEFON 29374

FIZKULTURA

Reprez. Zagreba-reprez. Trsta 3:0

Delavska reprezentanca Zagreba je po krasi igri premagala delavsko reprezentanco Trsta in se kvalificirala za jutrišnje tekmo proti delavski reprezentanci Milana

Včeraj popoldne je bila na tržaškem stadionu tekma med delavsko reprezentanco Zagreba in Trsta. Zagrebški delavci so s svojo tehnično in kombinatorno igro navdušili številno občinstvo. Vseh 90' igre so bili daleko nadmočni tržaški reprezentantci. Igrali so doveršen WM sistem. Najboljši igralec na terenu je bil desna zveza Matusič, ki je zabil dva gola. Delavska reprezentanca Zagreba je izredno vigrana ter predstavlja nogočmetno celoto visokega razreda. Njihova igra temelji na hitrih kombinacijah, ki se zaključijo s strelom na gol. Pri njih ni igračkranja in pimpljanja pred golom. Izid bi bil lahko še mnogo višji, če bi tržaški vratar Parola ne ubranil vrste strelcov, ki smo jih že videli v mreži.

Tržaščani so včeraj igrali nepozabno, in še daleč niso kos svojemu nasprotniku. Najboljši moč so imeli v vratarju Paroli, kateremu gre levi delez za tako nizek poraz. Dobro sta igrala tudi Stivali (posebno v drugem polčasu, ko je igral levo zvezo) in Gerin, ki pa igra preveč individualno. Kakor nikoli, tudi včeraj ni zatajil Caproni.

Takoj po začnem zvižgu se je videlo, da tržaško moštvo ne bo

možna tekma med delavsko reprezentanco Zagreba in Trsta. Zagrebški delavci so s svojo tehnično in kombinatorno igro navdušili številno občinstvo. Vseh 90' igre so bili daleko nadmočni tržaški reprezentantci. Igrali so doveršen WM sistem. Najboljši igralec na terenu je bil desna zveza Matusič, ki je zabil dva gola. Delavska reprezentanca Zagreba je izredno vigrana ter predstavlja nogočmetno celoto visokega razreda. Njihova igra temelji na hitrih kombinacijah, ki se zaključijo s strelom na gol. Pri njih ni igračkranja in pimpljanja pred golom. Izid bi bil lahko še mnogo višji, če bi tržaški vratar Parola ne ubranil vrste strelcov, ki smo jih že videli v mreži.

Tržaščani so včeraj igrali nepozabno, in še daleč niso kos svojemu nasprotniku. Najboljši moč so imeli v vratarju Paroli, kateremu gre levi delez za tako nizek poraz. Dobro sta igrala tudi Stivali (posebno v drugem polčasu, ko je igral levo zvezo) in Gerin, ki pa igra preveč individualno. Kakor nikoli, tudi včeraj ni zatajil Caproni.

Takoj po začnem zvižgu se je videlo, da tržaško moštvo ne bo

možna tekma med delavsko reprezentanco Zagreba in Trsta. Zagrebški delavci so s svojo tehnično in kombinatorno igro navdušili številno občinstvo. Vseh 90' igre so bili daleko nadmočni tržaški reprezentantci. Igrali so doveršen WM sistem. Najboljši igralec na terenu je bil desna zveza Matusič, ki je zabil dva gola. Delavska reprezentanca Zagreba je izredno vigrana ter predstavlja nogočmetno celoto visokega razreda. Njihova igra temelji na hitrih kombinacijah, ki se zaključijo s strelom na gol. Pri njih ni igračkranja in pimpljanja pred golom. Izid bi bil lahko še mnogo višji, če bi tržaški vratar Parola ne ubranil vrste strelcov, ki smo jih že videli v mreži.

Tržaščani so včeraj igrali nepozabno, in še daleč niso kos svojemu nasprotniku. Najboljši moč so imeli v vratarju Paroli, kateremu gre levi delez za tako nizek poraz. Dobro sta igrala tudi Stivali (posebno v drugem polčasu, ko je igral levo zvezo) in Gerin, ki pa igra preveč individualno. Kakor nikoli, tudi včeraj ni zatajil Caproni.

Takoj po začnem zvižgu se je videlo, da tržaško moštvo ne bo

možna tekma med delavsko reprezentanco Zagreba in Trsta. Zagrebški delavci so s svojo tehnično in kombinatorno igro navdušili številno občinstvo. Vseh 90' igre so bili daleko nadmočni tržaški reprezentantci. Igrali so doveršen WM sistem. Najboljši igralec na terenu je bil desna zveza Matusič, ki je zabil dva gola. Delavska reprezentanca Zagreba je izredno vigrana ter predstavlja nogočmetno celoto visokega razreda. Njihova igra temelji na hitrih kombinacijah, ki se zaključijo s strelom na gol. Pri njih ni igračkranja in pimpljanja pred golom. Izid bi bil lahko še mnogo višji, če bi tržaški vratar Parola ne ubranil vrste strelcov, ki smo jih že videli v mreži.

Tržaščani so včeraj igrali nepozabno, in še daleč niso kos svojemu nasprotniku. Najboljši moč so imeli v vratarju Paroli, kateremu gre levi delez za tako nizek poraz. Dobro sta igrala tudi Stivali (posebno v drugem polčasu, ko je igral levo zvezo) in Gerin, ki pa igra preveč individualno. Kakor nikoli, tudi včeraj ni zatajil Caproni.

Takoj po začnem zvižgu se je videlo, da tržaško moštvo ne bo

možna tekma med delavsko reprezentanco Zagreba in Trsta. Zagrebški delavci so s svojo tehnično in kombinatorno igro navdušili številno občinstvo. Vseh 90' igre so bili daleko nadmočni tržaški reprezentantci. Igrali so doveršen WM sistem. Najboljši igralec na terenu je bil desna zveza Matusič, ki je zabil dva gola. Delavska reprezentanca Zagreba je izredno vigrana ter predstavlja nogočmetno celoto visokega razreda. Njihova igra temelji na hitrih kombinacijah, ki se zaključijo s strelom na gol. Pri njih ni igračkranja in pimpljanja pred golom. Izid bi bil lahko še mnogo višji, če bi tržaški vratar Parola ne ubranil vrste strelcov, ki smo jih že videli v mreži.

Vse za kmeta!

ZVEPLO, MODRO GALICO, SKROPILNICE, ZVEPLALNIKE, SEMENA, itd., najboljše kakovosti po zmernih cenah vam nudi edina slovensko-italijanska

Kmelijska nabavna in prodajna zadruga z. o. z.

TRST, UL. C. MERCADANTE ST. 4 — TELEF. 88-19

UVOZ

UVOZNI IN IZVOZNI ZAVOD

z o. j.

T R S T

UL. CICERONE 8
TELEFON 56-88 - 29-306

Trgujemo na debelo z vsakovrsnim blagom

EDVARD FURLANI

TRST
UL. Milano 18, tel. 5169

Krmila za živino, žita, umetna gnojila, žveplo, modra galica, stroji za obdelavo zemlje, orodje, vsakovrstna semena itd. VSE ZA KMETOVALCA!

Use za kmetovalca!

ZADRUGA PRODAJALCEV

TEKOČIH GORIV

TRST - ULICA MAZZINI 6

Velika izbira čevljev za moške, ženske in otroke
Postrežba točna! Cene solidne!